

לפרשת חיי שרה – תשע"ה

איש או עבד?

ישראל שטיינמץ

בפרשתנו נשלח אליעזר עבדו הנאמן של אברהם לקחת אישה לבנו יצחק. הוא יוצא בשליחותו של אברהם לחרן ושם נושא תפילה להצלחה במשימה על עין המים. התפילה מתקבלת והוא מוצא את רבקה בת בתואל אשר היא כלילת מעלות וממשפחתו של אדוניו. בפסוקים אליעזר מכונה בשני תארים.

1. עבד. שם זה מופיע כשם העיקרי, ולהלן חלק מהפסוקים:

י וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֶשְׂרָה גַמְלִים מִגְּמְלֵי אֲדָנָיו וַיֵּלֶךְ...

יז וַיֵּרֶץ הָעֶבֶד לִקְרֹאתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאִנִי כֹּא מַעֲט מֵיָמַי מִכַּדָּךְ.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אֲבְרָהָם אֶת דְּבָרֶיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה לַיהוָה. נג וַיֵּצֵא הָעֶבֶד כְּלֵי כֶסֶף וְכָלֵי זָהָב וּבָגְדִים וַיֵּתֵן לְרַבְקָה וּמִגְדָּנָתָהּ נֶתֶן לְאַחֶיהָ וּלְאִמָּהּ.

נט וַיִּשְׁלַח־וּ אֶת רַבְקָה אַחֲתָם וְאֶת מִנְקֵתָהּ וְאֶת עֶבֶד אֲבְרָהָם וְאֶת אֲנָשָׁיו. ס וַיְבָרְכוּ אֶת רַבְקָה

וַיֹּאמְרוּ לָהּ אַחֲתָנוּ אַתְּ הִיא לְאֵלֶּפֶי רַבְכָּה וַיִּירֶשׁ זֶרְעָךָ אֶת שְׂעֵר שְׂנְאָיו. סא וַתִּקֶּם רַבְקָה וְנִעְרָתֶיהָ וַתִּרְפַּכְנֶנָּה עַל הַגְּמָלִים וַתִּלְכְּנָה אַחֲרַי הָאִישׁ וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת רַבְקָה וַיֵּלֶךְ. סב וַיִּצְחַק בָּא מְבֹאֵר בָּאֵר לְחַי רֹאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. סג וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרֵב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה גַמְלִים בָּאִים. סד וַתֵּשֶׂא רַבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתִּרְא אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגְּמֵל. סה וַתֹּאמֶר אֵל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלְזָה הַהֵלֶךְ בְּשָׂדֵה לִקְרֹאתָנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדָנִי וַתִּקַּח הַצְּעִיר וַתִּתְּכֶסּוּ. סו וַיִּסְפֹּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה

2. האיש. כמופיע בפסוקים אלו:

וְהָאִישׁ מִשְׁתַּאֲה לָהּ מִחְרִישׁ לְדַעַת הַהֲצִלִּים יְהוָה דָּרְכוּ אִם לֹא.

וַיִּקַּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַיהוָה.

וַיְהִי כִּרְאֵת אֶת הַנֶּזֶם וְאֶת הַצְּמִדִּים עַל יְדֵי אַחֲתוֹ וַיִּשְׁמְעוּ אֶת דְּבָרֵי רַבְקָה אַחֲתוֹ לֵאמֹר כֹּה דָבַר אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֵא אֵל הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַגְּמָלִים עַל הָעֵין. לא וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לְמָה תַעֲמִד בַּחוּץ וְאֲנִי פְּנִיתִי הַבַּיִת וּמִקוֹם לְגַמְלִים. לב וַיָּבֵא הָאִישׁ הַבַּיִתָּה וַיִּפְתַּח הַגְּמָלִים וַיֵּתֵן תֶּבֶן וּמִסְפּוֹא לְגַמְלִים וּמֵיִם לְרַחֵץ רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ הַתְּמִיּהָה הַגְּדוּלָּה הִיא בַּפְּסוּק שְׁבוּ הֵם מוֹפִיעִים יַחַד:

על מנת לענות על הכפילות התמוהה ושינויי השמות, מפנה אותנו השל"ה הקדוש לפסוק

שבו אברהם מעודד את אליעזר בסיכויי הצלחת השליחות המורכבת:

וְהִנֵּה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לְקַחְנִי מִבֵּית אָבִי וּמֵאֶרֶץ מוֹלְדָתִי וְאֲשֶׁר דָּבַר לִי וְאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לִי לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת הוּא יִשְׁלַח מִלֵּאכֹו לְפָנֶיךָ וְלִקְחָתָ אִשָּׁה לְבְנֵי מִשְׁם. אברהם מבטיח לאליעזר מלאך שילך איתו, והוא זה המכונה בפסוקים 'האיש'. כל איש לשון שבמקרא לשון חשיבות. אם כן, עם אליעזר הלך מלאך צמוד, שהיווה חלק בפרשת הלקיחה של רבקה.

עכשיו מה שנותר לנו זה לעיין שוב בפסוקים וללמוד את הפרק עם הגילוי החדש שלמדנו,

ולהתמודד עם השאלות שעולות מכך. וישנם כאלה.